

*Dobre i złe sąsiedztwa*



Historia  
kluczem do zrozumienia  
współczesnych relacji międzysąsiedzkich

Redakcja naukowa  
Teresa Maresz i Katarzyna Grysińska-Jarmuła

# *Dobre i złe sąsiedztwa*

## Historia kluczem do zrozumienia współczesnych relacji międzysąsiedzkich

Redakcja naukowa  
Teresa Maresz i Katarzyna Grysińska-Jarmuła



Bydgoszcz 2016

*Komitet Redakcyjny*  
Sławomir Kaczmarek (przewodniczący)  
Zygmunt Babiński, Katarzyna Domańska, Grzegorz Kłosowski  
Andrzej Prószyński, Marlena Winnicka, Jacek Woźny  
Ewa Zwolińska, Grażyna Jarzyna (sekretarz)

*Recenzent*  
prof. dr hab. Ryszard Sudziński

*Projekt okładki i skład*  
Tadeusz Meszko

*Redaktor*  
Bartosz Ludkiewicz

© Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego  
Bydgoszcz 2016

© Copyright by redaktorzy naukowi monografii i autorzy tekstów

Utwór nie może być powielany i rozpowszechniany w całości  
ani we fragmentach bez pisemnej zgody posiadacza praw autorskich

ISBN 978-83-8018-078-9

Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego  
(Członek Polskiej Izby Książki)  
85-092 Bydgoszcz, ul. Ogińskiego 16  
tel./fax 52 32 36 755, 32 36 729, mail: [wydaw@ukw.edu.pl](mailto:wydaw@ukw.edu.pl)  
<http://www.wydawnictwo.ukw.edu.pl>  
Rozpowszechnianie 52 32 36 730, e-mail: [jarno@ukw.edu.pl](mailto:jarno@ukw.edu.pl)  
Poz. 1666 Ark. wyd. 33,5

## Spis treści

---

WSTĘP .....	9
-------------	---

### Część 1 Bliscy i dalecy sąsiedzi

#### *Stosunki sąsiedzkie na szczeblu lokalnym*

Ludmiła Borisowna Sukina, <i>Друг, товарищ и враг. Взаимоотношения замосковных городов и посадов в Смуту начала XVII века</i> .....	18
Marek Sass, <i>Bystawek – pomorska wieś z klasztorem w tle</i> .....	29
Marta Muzioł, <i>Cmentarze żydowskie w Polsce. Kilka słów o sąsiedztwie tradycji sepulkralnych</i> .....	43
Kamila Kłudkiewicz, <i>Współpraca, pokojowe współistnienie czy konkurencja? Działalność polskich i niemieckich towarzystw przyjaciół sztuk pięknych w XIX-wiecznym Poznaniu</i> .....	52
Katarzyna Grysińska-Jarmuła, <i>Polsko-niemieckie relacje w Bydgoszczy w tzw. okresie pruskim</i> .....	66
Friederike Partzsch-Szankowska, <i>Von Bromberg zu Bydgoszcz. Veränderungen und Konstanten der Wahrnehmung deutscher Bewohner Brombergs von 1900 bis zur Zwischenkriegszeit</i> .....	80
Barbara Techmańska, <i>Stosunki sąsiedzkie na dolnośląskiej wsi w pierwszych latach powojennych</i> .....	95
Vladimír Goněc, <i>Obcy sąsiad w moim mieście? Obcy sąsiad w mojej rodzinie? Nabyte i zgubione doświadczenie w wielkim regionie przemysłowym</i> ...	110

*Stosunki sąsiedzkie o charakterze międzynarodowym*

Giennadij Michajłowicz Kowalienko, <i>Станислав Жолкевский и русская Смута</i> .....	122
Grażyna Pańko, <i>Polacy i Czesi w okresie międzywojennym a współczesny obraz naszego południowego sąsiada</i> .....	130
Andrzej Topij, <i>Niemiecko-łotewski i niemiecko-estoński układ o nieagresji z dnia 07.06.1939 r.</i> .....	140
Andrzej Purat, <i>Dobre sąsiedztwo, czyli rzecz o udzielaniu pomocy Polakom przez Ukraińców w okresie eksterminacji dokonanej przez nacjonalistów ukraińskich w latach 40. XX wieku</i> .....	151
Joanna Sadowska, <i>Nieoficjalna strona wizyt obywateli PRL w ZSRR. Zarys problematyki</i> .....	168
Arkadiusz Stempin, <i>Niemiecko-francuskie pojednanie: na ile mit, na ile rzeczywistość?</i> .....	181
Michał Alagierski, <i>Stosunek Turcji do Europy. Specyfika relacji pomiędzy Brukselą i Ankarą</i> .....	193
Dariusz Bugajski, Antoni F. Komorowski, Tomasz Neubauer, <i>Zalew Wiślany. Problemy wolności żeglugi</i> .....	205
Katarzyna Niemiec, <i>Percepcja zagrożenia, czyli Chińska Republika Ludowa jako sąsiad</i> .....	213

**Część 2**

**Sąsiedzi w historiografii, edukacji i kulturze**

*Wybrane problemy dotyczące sąsiedztwa w historiografii*

Dmitrij Anatoljewicz Dobrowolski, <i>Wizerunek chrześcijaństwa zachodniego w piśmiennictwie ruskim końca XI – początku XII w.</i> .....	224
---	-----

---

Oleksandr Wolodymyrowycz Kolybenko, <i>Переяславль Русьский и Переяславль Залесский. Славяно-русские, тюркские и финно-угорские взаимосвязи и параллели</i> .....	233
Jerzy Janiec, <i>Livonian Hospitality and Neighborhood in the Eyes of Hermann von Wartberge during the Northern Crusade</i> .....	248
Dmitrij Władymirowicz Kariew, <i>Беларусь – Польша. Проблемы взаимоотношений (конец XVIII – начало XXI в.) в белорусской историографии и исторической памяти белорусов в период новейшего времени</i> .....	260
Roman Borisowicz Kazakow, <i>Споры с «русским Плутархом»: Н.М. Карамзин и Зориан Доленга-Ходаковский</i> .....	274
Arūnas Vyšniauskas, <i>Praca J. Szlupasa „Litwini i Polacy” (1887) z punktu widzenia historycznego i perspektywy współczesnej</i> .....	282
Nadieżda Władymirowna Niekrasowa, <i>Тверские историописатели конца XIX – начала XX в. как строители региональной идентичности</i> .....	291
 <i>Relacje sąsiedzkie w historii lokalnej i edukacji regionalnej</i>	
Siergiej Iwanowicz Małowiczko, Marina Fiodorowna Rumiancewa, <i>Проблема пограничья в предметном поле новой локальной истории</i> .....	306
Eliza Stehr, <i>Wspólnie czy przeciw sobie? Wielokulturowe środowisko nauczycieli i uczniów w pruskim szkolnictwie średnim w Wielkim Księstwie Poznańskim na przykładzie Królewskiego Gimnazjum im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie</i> .....	316
Izabella Korpczyńska, <i>Aspekt oświatowo-wychowawczy mniejszości żydowskiej w dwudziestoleciu międzywojennym w Poznaniu</i> .....	331
Aleksander Nikołajewicz Wabiszczewicz, <i>Межэтнические взаимоотношения в сфере просвещения в западных областях БССР в 1939-1941 гг.</i> .....	340

Danuta Konieczka-Śliwińska, *Edukacja regionalna jako forma kształtowania wzajemnych relacji społeczności w regionie* ..... 354

Iwona Maria Strachanowska, *Interkulturowość europejska jedną z dróg do dobrego sąsiedztwa* ..... 367

### *Dobre sąsiedztwo a polityka historyczna*

Teresa Maresz, *Wspólne dzieje a odmienna ich prezentacja oraz ocena w polskiej i rosyjskiej narracji podręcznikowej* ..... 376

Jasmina Milanović, *Raspad Jugoslavije u srpskim udžbenicima istorije* ..... 395

Natalia Pietrowna Marczenko, *Книга для дітей як індикатор транскордонних взаємовідносин культур (на прикладі новітньої книги для дітей в Україні)* ..... 409

### *Ponadnarodowe dziedzictwo kulturowe*

Olga Juriewna Strielowa, *Чужие памятники – своя история* ..... 422

Joanna Szczutkowska, *„Żywotność i znaczenie” – współpraca kulturalna Polski z Węgrami w latach 70. XX wieku* ..... 431

Joanna Trajman, *Filmowe obrazy sąsiedztwa polsko-niemieckiego po 1990 roku* ..... 444

Samanta Kowalska, *Dziedzictwo kulturowe na początku XXI wieku – narodowe czy wspólne?* ..... 459

BIBLIOGRAFIA ..... 470

AUTORZY TEKSTÓW ..... 523

O tym, jak układają się relacje między sąsiadującymi ze sobą społeczeństwami nie mały wpływ mają wydarzenia z przeszłości. To historia pozwala zrozumieć współczesność. Niejeden antagonizm czy stereotyp ma swoje korzenie w konfliktach i sprzecznościach w czasach minionych. To one, między innymi, rzutują na to, czy w dzisiejszych czasach potrafimy ze sobą rozmawiać bez emocji, czy też nadal stawiamy sobie nawzajem zarzuty i mamy do siebie pretensje.

Oddajemy w Państwa ręce książkę rozpoczynającą cykl publikacji pod wspólnym tytułem „Dobre i złe sąsiedztwa”. Książka pt. *Dobre i złe sąsiedztwa. Historia kluczem do zrozumienia współczesnych relacji międzysąsiedzkich* została podzielona na dwie części. W pierwszej z nich, zatytułowanej „Bliscy i dalecy sąsiedzi” zebrano artykuły mówiące o konkretnych relacjach zachodzących między sąsiadami na szczeblu lokalnym oraz międzynarodowym. Druga część książki zatytułowana „Sąsiedzi w historiografii, edukacji i kulturze” zawiera artykuły związane z polityką historyczną i dziedzictwem kulturowym w kontekście relacji sąsiedzkich, a także artykuły omawiające historiografię oraz wpływ edukacji regionalnej na budowanie poprawnych relacji międzysąsiedzkich w Polsce, Serbii, Białorusi czy Ukrainie.

*Od Redakcji*

„Z uznaniem należy przyjąć inicjatywę wydawniczą, która zrodziła się w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. (...) O randze przedsięwzięcia świadczy fakt, że wzięło w nim udział prawie 40 autorów, reprezentujących różne dyscypliny naukowe i wiele ośrodków uniwersyteckich oraz pozauczelnianych w kraju i za granicą. Uczestniczyli w nim bowiem historycy, politolodzy, kulturologowie, socjologowie oraz znawcy stosunków międzynarodowych z Polski, Rosji, Niemiec, Litwy, Ukrainy, Białorusi, Serbii, Słowacji, a nawet Chin. Projekt ten ma charakter interdyscyplinarny i międzynarodowy.

(...) Przedłożona do recenzji praca jest ważnym przedsięwzięciem naukowo-edytorskim. Stanowi kompetentny przegląd różnorodnych zagadnień będących przedmiotem zainteresowania wielu dyscyplin, zwłaszcza w dziedzinie historii, politologii, socjologii, antropologii kulturowej i stosunków międzynarodowych. Jest w polskiej historiografii bardzo udaną próbą ukazania zagadnienia sąsiedztwa w jej szerokim chronologicznym, terytorialnym i interdyscyplinarnym wymiarze. Czytelnik otrzymuje rozległą panoramę wydarzeń oraz przemian, których wspólnym mianownikiem jest zagadnienie sąsiedztwa. Składają się na nią relacje między społecznościami wywodzącymi się z różnych kręgów kulturowych, religijnych i etnicznych”.

*Z recenzji prof. dr. hab. Ryszarda Sudzińskiego*

ISBN 978-83-8018-078-9